Trafikregionrådet
Anton Fendert (MP)

INTERPELLATIONSSVAR
2025-10-09

RS 2025-0940

Svar på interpellation 2025:89 av Anna Malm Kelfve (M) om öppna spärrar och stängda butiker

Anna Malm Kelfve har i interpellationen ställt följande frågor:

1) Om inte förlorade biljettintäkter och ökad kriminalitet är grund för att stoppa projektet, vad hade varit tillräckligt för att stoppa det? Hur långt ska det behöva gå?

2) Vad har trafikregionrådet att säga till de medarbetare som är oroliga över att utsättas för våld på sin arbetsplats, på grund av försöket?

3) Vad har trafikregionrådet att säga till den näringsidkare som måste ta till dyra åtgärder för att trygga sin ekonomi och sina medarbetares säkerhet?

4) Om butiksstölderna och otryggheten för medarbetarna i en eller flera butiker ökat sedan SL ändrat sitt sätt att arbeta, är det då ”samhällets” ansvar eller SL:s ansvar att vidta åtgärder?

Som svar vill jag anföra följande:

Man uppnår inte Europas bästa kollektivtrafik utan att våga pröva sig fram. Varje steg från hästdragna droskor till det spadtag som togs häromveckan för bygget av den första förarlösa tunnelbanelinjen har inneburit att pröva något nytt. Pilotförsöket i Näckrosen är ett uttryck för att vi behöver våga testa nya vägar framåt på resan mot en mer tillgänglig, attraktiv kollektivtrafik. Vi kan inte vara rädda för ny kunskap. Vi behöver aktivt söka den.

Spärrfri kollektivtrafik är långt från nytt i Region Stockholms kollektivtrafik. Tvärbanan, Spårväg City, flera pendeltågsstationer samt innerstadens stombussar är spärrfria. När det kommer till tunnelbana i vår del av världen är spärrar mer undantag än regel. Våra tre nordiska grannländer med tunnelbana driver dessa utan spärrar. Flertalet städer i Tyskland likaså.

Näckrosen är en av hundra stationer i tunnelbanenätet. Det totala antalet på- och avstigande är ungefär 8000 en vinterdag. Det utgör 0,16 procent av resenärerna i kollektivtrafiken. Som pilotförsök betraktat får detta sägas omfatta en begränsad del av systemet. Resandet utan giltig biljett på Näckrosen har uppvisat högre nivåer än i kollektivtrafiksystemet som helhet, men har kommit ner till omkring fyra procent i de senaste mätningarna. Insatser för bättre information och ökade biljettkontroller har satts in. Hur ett införande av spärrfrihet bäst kommuniceras är precis den typ av lärdomar vi vill dra av detta pilotförsök. I det avseendet tyder mycket

på att pilotförsöket kommer resultera i flera intressanta och viktiga slutsatser. Syftet med detta pilotförsök är att undersöka om kollektivtrafiken kan organiseras på ett bättre sätt, där resurser kan fördelas mer effektivt och ge oss mer och bättre trafik.

Det är känt sedan tidigare att en stor andel av resenärerna är oroliga för att bli klämda i spärrarna. Särskilt för de som reser med barnvagn, rullstol eller större väskor kan spärrarna bli ett stressmoment.
Utslaget på samtliga trafikslag har vi över 1400 spärrar i kollektivtrafiksystemet. En enskild spärr kostar runt 300 000 kronor i inköp och installation. Till det kommer över 20 miljoner i drift och underhåll av spärrarna varje år. Då är inte kostnaden för den personal som arbetar med att bemanna spärrlinjen inräknad.

Samhället ska inte acceptera stölder, våld och hot eller att dessa blir en del av butiksanställdas arbetsmiljö. Trafikförvaltningen förfogar genom sitt trygghetssystem över en omfattande informationsresurs som kan användas för att bistå polisen med att utreda brott. Trafikförvaltningen samarbetar med polisen för att tillgängliggöra detta material när så behövs för att framgångsrikt utreda brott. Så har skett i ett antal fall på Näckrosens tunnelbanestation.

I egenskap av Trafikregionråd är jag högst ansvarig för kollektivtrafiken i Region Stockholm och att den ska följa de regler och riktlinjer som Regionfullmäktige och Trafiknämnden beslutat om. Det är också min uppgift att utveckla kollektivtrafiken i enlighet med beslutade mål. I det uppdraget ingår att upprätthålla kollektivtrafikens trygghet, tillgänglighet och attraktivitet. Det är i första hand polisens uppgift att förebygga och bekämpa brott men självklart ska SL vara behjälpliga med de resurser som SL har till sitt förfogande, vilket också sker idag.

Jag beklagar verkligen de stölder som drabbat ICA-butiken i Skogsbacken. Att låta kriminella diktera villkoren för hur jag och Mittenkoalitionen ska jobba med att utveckla kollektivtrafiken ser jag inte som ett alternativ. Det vore att ge upp inför kriminaliteten. Draget till sin spets skulle en sådan logik omöjliggöra den del av mitt uppdrag som innebär att utveckla kollektivtrafiken efter bästa förmåga, och i enlighet med det mandat som givits mig och andra förtroendevalda. Region Stockholm ser positivt och genomför flera samarbeten mellan aktörer där synergieffekter är möjliga. Samtidigt förväntas Region Stockholm utföra och utveckla sina kärnverksamheter, liksom det kan förväntas att övriga samhällsaktörer fullgör det som åligger dem.

Därmed anser jag interpellationen besvarad.

Stockholm den 9 oktober 2025
Anton Fendert